

OECD *Multilingual Summaries*

Government at a Glance 2017

Summary in Latvian

Read the full book on: [10.1787/gov_glance-2017-en](https://doi.org/10.1787/gov_glance-2017-en)

Pārskats par pārvaldību 2017

OECD reģionā ekonomikas izaugsme lēnā gaitā paātrinās, bet negatīvā attieksme pret globalizāciju ir reāla un ir jārīsina valdībām. Uzticēšanās valsts institūcijām ir zema, un ir strauji izplatījies uzskats, ka ar valstu politikas palīdzību tiek atbalstītas atsevišķas interešu grupas. Īsāki ekonomikas cikli, tehnoloģiju maiņa un uz nākotni vērsta inovācija ir novedusi līdz aicinājumiem reformēt valstu darba tirgus un sociālās aizsardzības sistēmas, bet klimata pārmaiņas, izvairīšanās no nodokļu maksāšanas un terorisms pieprasa saskaņotu rīcību pasaules mērogā. Politiskā polarizēšanās un iedzīvotāju neuzticēšanās valsts iestādēm neļauj prognozēt reformu rezultātus. Valdības institūciju, kā arī vēlēto amatpersonu integritātes stiprināšana, īstenojot pastāvīgu dialogu ar iedzīvotājiem ar atklātu un demokrātisku politikas veidošanas procesu palīdzību, un valdības spējas no dažādām iespējām izvēlēties vispiemērotāko politiku veicināšana — tie visi ir būtiski svarīgi jautājumi, lai no jauna sasaistītu valstu valdības ar to iedzīvotājiem un veicinātu iekļaujošu un ilgtspējīgu izaugsmi. Pārskatā par pārvaldību 2017 sniegta informācija par šādām valstu pārvaldes reformām.

Finanšu situācijas stabilizācija turpinās, kaut gan parādi vēl joprojām ir lieli un valstu kapitālieguldījumi ir samazinājušies

- 2015. gadā budžeta deficīts OECD valstīs –2,8 % no IKP, kas ir samazinājums salīdzinājumā ar 2009. gadu, kad tas bija –8,4 %, jo valstis pēc finanšu krīzes stabilizē valsts finanses.
- Strukturālā bilance OECD valstīs ir uzlabojusies no –6,3 % no potenciālā IKP 2009. gadā līdz –2,4 % 2015. gadā, iezīmējot atgriešanos pie ilgtermiņa tendencēm.
- Vidējais valstu bruto parāds OECD valstīs 2015. gadā sasniedza 112 % no IKP, bet vienpadsmit valstīs parāda līmenis bija vienāds ar vai augstāks par IKP.
- Valstu investīcijas 2015. gadā sasniedza vidēji 3,2 % no IKP, sākot no 6,7 % Ungārijā, līdz 1,5 % Izraēlā. Tas ir mazāk par vidējo rādītāju 4,1% 2009. gadā, kad tika ieviesta fiskālā ekspansija. Viena trešdaļa no valstu ieguldījumiem ir novirzīta ekonomiskajai darbībai, galvenokārt transportam, kam seko aizsardzība (15,2 %).

Ir palielinājušies valstu izdevumi par veselības aprūpi un sociālo aizsardzību

- Laikposmā no 2007. gada līdz 2015. gadam OECD valstīs valstu izdevumi visvairāk palielinājās sociālās aizsardzības (2,6 procentpunkti) un veselības aprūpes (1,7 procentpunkti) jomās.
- Ņemot vērā to, ka viena trešdaļa no publiskā iepirkuma izmaksām ir paredzēta veselības aprūpei, izšķiroši ir stiprināt zāļu, medicīnas tehnoloģiju un piegāžu publisko iepirkumu pārredzamību un efektivitāti, lai nodrošinātu labākus veselības aprūpes pakalpojumus par zemāku cenu.

Nodarbinātības līmenis valstu pārvaldes iestādēs vidēji ir stabils, taču pastāv būtiskas atšķirības valstu līmenī

- Lai gan daudzas OECD valstis ziņo par apjomīgiem darbvietu samazinājumiem centrālajās valsts pārvaldes iestādēs, kas veikti, īstenojot pēckrīzes taupības pasākumus, vispārējais nodarbinātības līmenis OECD valstīs, rēķinot procentos no kopējā nodarbinātības apjoma, laikposmā no 2007. gada līdz 2015. gadam ir nedaudz palielinājies — no 17,9 % līdz 18,1 %.
- Šis vidējais rādītājs neatspoguļo atšķirības starp valstīm. Apvienotajā Karalistē un Izraēlā laikposmā no 2007. gada līdz 2015. gadam vispārējais nodarbinātības līmenis valsts pārvaldes iestādēs kā daļa no kopējā nodarbinātības līmeņa samazinājās visvairāk (vairāk par 2,5 procentpunktiem). Savukārt Čehijas Republikā, Igaunijā, Ungārijā, Slovēnijā un Spānijā šajā laikposmā tika novērots pieaugums, kas vienāds ar vai lielāks par 2 procentpunktiem.
- Turklāt attiecība (vispārējais nodarbinātības līmenis valsts pārvaldes iestādēs pret kopējo nodarbinātības līmeni) neparāda izmaiņas absolūtajā valsts nodarbinātības līmenī. 2014.-2015. gada laikposmā Turcijā vispārējais nodarbinātības līmenis valsts pārvaldes iestādēs pieauga par 3,9 %, kamēr Nīderlandē tas samazinājās par vairāk nekā 3,6 %. Šīs izmaiņas neparādās minētajā attiecībā, jo vispārējais nodarbinātības līmenis valsts pārvaldes iestādēs mainījās līdzīgās attiecībās pret kopējo nodarbinātības līmeni.
- Vidēji D1 (augstākā) līmeņa vadītāji pelna par 27 % vairāk nekā D2 līmeņa vadītāji, par 72 % vairāk nekā vidējā līmeņa (D3) vadītāji, vairāk nekā divas reizes vairāk par D4 līmeņa vadītājiem un 2,6 reizes vairāk nekā vecākie speciālisti. Tas liecina, ka piemaksas par vadības pienākumu veikšanu ir būtiski augstākas par piemaksām tehniskajiem speciālistiem. Sekretāri pelna vidēji četras reizes mazāk nekā D1 līmeņa vadītāji.

Valsts pārvaldes iestāžu vadošajos amatos sievietes nav pietiekami pārstāvētas

- Vidēji 2017. gadā OECD valstīs parlamentu deputātu vidū ir tikai 29 % sieviešu, un valdību ministru vidū ir tikai 28 % sieviešu.
- Līdzīgi, kaut arī 58 % no kopējā valsts sektora darbaspēka ir sievietes, tās ieņem tikai 32 % no visiem vadošajiem amatiem.
- Vienlīdzīga sieviešu pārstāvniecība sabiedriskajā dzīvē un to nodarbinātība visos līmeņos paplašina pieejamo kopējo radošuma potenciālu, sekmējot organizāciju sniegumu.

Snieguma novērtēšanas instrumenti un rīcības izpratne uzlabo valsts sektora darba produktivitāti un efektivitāti

- Gandrīz visās valstīs ir obligāti jāveic centrālās valsts pārvaldes darbinieku snieguma novērtējums. Darba rezultātu sasaistīšana ar atlīdzību joprojām ir izaicinājums, un ar darba rezultātiem saistītas samaksas piemērošanas apjoms ir palicis nemainīgs kopš 2010. gada.
- OECD valstis arvien biežāk veic izmaksu pārbaudes, lai labāk kontrolētu izdevumus un pilnveidotu prioritāšu noteikšanu. 2008.-2016. gada laikposmā divdesmit OECD valstis veica vismaz vienu izmaksu pārbaudi salīdzinājumā ar tikai piecām valstīm 2000.-2007. gada laikposmā.
- Daudzās OECD valstīs iesakņojas rīcības izpratnes izmantošana, galvenokārt, lai uzlabotu politikas pasākumu īstenošanu. Tās izmantošanai visā politikas pasākumu ciklā, jo īpaši izstrādājot un novērtējot politikas pasākumus, ir plašas iespējas.

Atvērtas pārvaldības iniciatīvas piedzīvo attīstību, bet ir nepieciešama izvērtēšanas uzlabošana

- Valstis arvien vairāk institucionalizē atvērtās pārvaldības principus: pārredzamību, pārskatatbildību un līdzdalību. Apmēram puse no visām OECD valstīm (17 no 35 valstīm) ir pieņēmušas valsts stratēģiju par atvērtu pārvaldību.
- Vairums OECD valstu ir sākušas īstenot “atvērts pēc noklusējuma” politiku, saskaņā ar kuru visi valsts pārvaldes iestāžu dati ir atklāti, ja vien nav likumīga pamata tos neatklāt.

- Taču apmērs, kādā valstis veicina datu atkārtotu izmantošanu ārpus valsts pārvaldes (piemēram hakatonos un koprades pasākumos) un valsts pārvaldes ietvaros (ar apmācību un informatīvu pasākumu starpniecību), ir ļoti atšķirīgs.
- Dažas valstis izvērtē, vai atvērtās pārvaldības iniciatīvas sasniedz vēlamo ietekmi uz ekonomiku, sabiedrību, valsts sektora produktivitāti vai atbildību.

Lai atjaunotu uzticēšanos valdībai un nodrošinātu piekļuvi pakalpojumiem, ir jādara vairāk

- Uzticēšanās valdībai saglabājas zemāka par pirmskrīzes līmeni. Vidēji OECD valstīs 42 % iedzīvotāju 2016. gadā apliecināja, ka uzticas savas valsts valdībai, salīdzinājumā ar 45 % pirms 2007. gada.
- Joprojām pastāv nevienlīdzība iedzīvotāju grupu piekļuvei pakalpojumiem, pakalpojumu reaģētspējai un kvalitātei. Visās OECD valstīs cilvēki ar zemiem ienākumiem biežāk nekā cilvēki ar augstākiem ienākumiem ziņo par neapmierinātām vajadzībām, kas saistītas ar medicīnisko aprūpi. Tāpat arī pastāv trīsreiz lielāka iespējamība, ka mazāk labvēlīgā sociāli ekonomiskajā situācijā esošie studenti neiegūs pamatlīmeņa kvalifikāciju zinātnes jomā.
- Valdībām būtu arī jānovērš jaunu “e-izslēgšanas” veidu parādīšanās. Lai gan arvien lielāka iedzīvotāju daļa sadarbojas ar valdību izmanto digitālos kanālus, joprojām pastāv lielas atšķirības to apguvē atkarībā no iedzīvotāju izglītības līmeņa, dzīves vietas un vecuma.

© OECD

This summary is not an official OECD translation.

Reproduction of this summary is allowed provided the OECD copyright and the title of the original publication are mentioned.

Multilingual summaries are translated excerpts of OECD publications originally published in English and in French.

Read the complete English version on OECD iLibrary!

© OECD (2017), *Government at a Glance 2017*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/gov_glance-2017-en